

DÜNYA İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ GÜNÜ (28 NİSAN)

Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) verilerine göre dünya genelinde yaklaşık 2,3 milyon çalışanın her yıl işle ilgili kazalar veya hastalıklar sebebiyle hayatını kaybettiği tahmin edilmektedir. Bu, her gün 6000'den fazla ölüme karşılık gelmektedir. Aynı zamanda dünya çapında her yıl yaklaşık 340 milyon iş kazası ve 160 milyon işle ilgili hastalık mağduru vardır.¹

Bu veriler ışığında, işçi sendikalarının da talebi üzerine, Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) tarafından dünya çapında güvenli ve sağlıklı iş ortamını teşvik etmek amacıyla "Dünya İş Sağlığı ve Güvenliği Günü" 28 Nisan olarak belirlenmiştir, "Hayatını Kaybeden ve Yaralanan İşçiler İçin Uluslararası Anma Günü"dür, günümüzde de halen etkinliklerine devam etmektedir.^{2,3} Ülkemizde ise, 2015 yılından itibaren Ankara'da yapılan bir toplantıyla gündeme gelmiştir.⁴ Amacı, bu tarihte dünya çapında seferberlik ve bilinçlendirme kampanyaları düzenleyerek iş kazası ve meslek hastalığı mağdurlarının anısına saygı göstermektir.⁵

İş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle ölen çalışanların anılması ve işle ilgili sağlık sorunlarının boyutlarına dikkati çekmek suretiyle tüm paydaşlar tarafından önleyici yaklaşımın benimsenmesi, sağlık ve güvenlik kültürünün işyerlerinde, toplumda ve tüm dünyada oluşturulmasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.^{6,7}

Her yıl UÇÖ tarafından farklı bir tema belirlenerek meslek hastalıkları ve iş kazalarına dikkat çekmek ve önlenmesine yönelik çalışma ve önerileri kapsamaktadır.⁸

UÇÖ, 2020 yılının temasını yılın ilk döneminde "iş yerinde şiddet ve taciz" olarak belirlemiş fakat tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını nedeniyle, hükümetler, işverenler, çalışanlar ve tüm toplumların büyük zorluklarla karşı karşıya olduğunu görüp, bu senenin temasını **"Pandemiye (salgını) durdurun: İşyerinde sağlık ve güvenlik hayat kurtarabilir."** olarak kararlaştırmıştır. Bu doğrultuda gündem üzerinden iş yerinde salgınların nasıl ortaya çıktığı üzerine durulmuştur.⁹

Dünya genelinde kimi bölgelerde yükselme eğiliminde olan vaka sayıları, kimi bölgelerde ise sayıların düşme eğiliminin sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Hükümetler, işverenler,

¹[İnternet]:https://www.ilo.org/moscow/areas-of-work/occupational-safety-and-health/WCMS_249278/lang-en/index.htm Erişim Tarihi: 22.04.2020

² [İnternet]: <https://www.hse.gov.uk/aboutus/europe/ilo.htm> Erişim Tarihi: 20.04.2020

³[İnternet]: https://www.ilo.org/safework/events/safeday/WCMS_316480/lang-en/index.htm Erişim Tarihi: 23.04.2020

⁴[İnternet]:https://www.ilo.org/moscow/areas-of-work/occupational-safety-and-health/WCMS_249278/lang-en/index.htm Erişim Tarihi: 23.04.2020

⁵ [İnternet]: https://www.ilo.org/safework/events/safeday/WCMS_316480/lang-en/index.htm Erişim Tarihi: 23.04.2020

⁶ [İnternet]: <http://isg.ankara.edu.tr/2019/04/26/28-nisan-dunya-is-sagligi-ve-guvenligi-gunu/> Erişim Tarihi: 23.04.2020

⁷ [İnternet]: https://www.ilo.org/safework/events/safeday/WCMS_316480/lang-en/index.htm Erişim Tarihi: 23.04.2020

⁸ [İnternet]: <https://www.ab.gov.tr/50294.html> Erişim Tarihi: 20.04.2020

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2019/2020-60)

çalışanlar ve onların çalıştıkları firmalar bir yandan bu durumla savaşmakta, bir yandan iş yerinde sağlık ve güvenliği sağlamaya çalışıp, oldukça büyük zorluklarla karşılaşmaktadır. Bununla birlikte bu süreçte üretimin devam etmesi konusunda endişe duyulmaktadır.⁹

Bu senenin teması ile ulusal üçlü diyalogun (hükümet, işveren ve çalışan) iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. UÇÖ, bu özel gün aracılığıyla işyerlerinde güvenlik uygulamalarının benimsenmesi ve iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin rolünün bilinirliğini arttırmak istemektedir. Ayrıca, orta ve uzun dönemde iyileştirme ve ileri dönemlerde hazırlıklı olmak için İSG yönetim sistemleri ve politikalarının işletme düzeyi ve ulusal düzeyde entegre edilmesi üzerine yoğunlaşmıştır.⁹

UÇÖ, 2020 yılının teması hakkında **“Pandemi karşısında: İş Yerinde Sağlık ve Güvenliği Sağlamak”** adlı bir rapor yayınlamıştır. Bu raporda değinilen konular şu şekilde özetlenebilir:¹⁰

- ✓ Salgın için alınan önlemler piyasa, arz, talep ve iş dünyası üzerine doğrudan etki etmektedir.
- ✓ İstihdamda azalma, işsizliğin yanında maaş, çalışma koşulları ve sosyal izolasyona erişim konuları da gündeme gelmiştir.
- ✓ Kırılgan çalışan grupları (yaşlı, kadın, mülteci gibi) üzerinde salgının orantısız etkileri oluşmakta ve eşitsizlik daha belirgin hale gelmektedir.
- ✓ İşyerinde, olası durumlara yönelik geniş kapsamlı bir acil durum planı bulunması, işyerlerinin hızlı, koordine ve etkili yanıt vermesini sağlayacaktır.
- ✓ İSG-Yönetim Sistemleri politika, planlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirmeye yönelik hareketleri içermelidir.
- ✓ Çalışanları korumak adına kişiye yönelik risk değerlendirmesi yapılmalı ve koruyucu ekipmanları sağlanmalıdır.
- ✓ Acil durumlarda kişiler strese karşı anksiyete, düşük ruh hali, düşük motivasyon veya depresif düşünceler gibi farklı reaksiyonlar verebilir. Kişilerin yaşayabileceği durumlardan biri de işini kaybetme korkusudur.
- ✓ Önceki deneyimlerden görüldüğü üzere, sosyal etiketleme ve ayrımcılığa ek olarak fiziksel veya psikososyal şiddet ve taciz salgın durumlarında artış göstermektedir.
- ✓ Çalışanların ruh sağlığını korumak amacıyla İSG önlemleri uygulanmalıdır.
- ✓ Tüm uluslararası kuruluşlar kendi alanlarında özelleşmiş rollere sahiptir. Özellikle DSÖ ve UÇÖ iş sağlığı ve güvenliği konusunda uluslararası rehberlik yapmaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği, 2030 yılında ulaşılması hedeflenen “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” açısından da büyük önem arz etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin sekizinci hedefi “kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyüme, herkes için tam ve üretken istihdam ve iyi bir iş” edinilmesinin teşvik edilmesini kapsamaktadır. Bu hedefin alt başlığı da "emek haklarının

⁹ [İnternet]: https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/events-training/events-meetings/world-day-safety-health-at-work/WCMS_739669/lang--en/index.htm Erişim Tarihi: 24.04.2020

¹⁰ [İnternet]: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_742463.pdf Erişim Tarihi: 24.04.2020

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2019/2020-60)

korunması ve göçmen işçiler, özellikle kadın göçmenler ve istikrarsız istihdam da dahil olmak üzere tüm işçiler için emniyetli çalışma ortamlarının geliştirilmesi" üzerine odaklanmaktadır.¹¹

Sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmak tüm çalışanların anayasal hakkıdır. Çalışma ortamında bulunan mesleki risklere karşı alınacak önlemler hem niceliksel hem de niteliksel olarak arttırılmalı, alınan tüm önlemlerin her düzeyde olmasına ve kapsayıcılığının oldukça geniş tutulmasına dikkat edilmelidir.¹²

Şekil 1: UÇÖ'nün 2020 teması kapsamında hazırladığı poster¹³

¹¹ [Internet]: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/economic-growth/> Erişim Tarihi: 24.04.2020

¹² [Internet]: <https://hasuder.org.tr/hsg/?p=3777> Erişim Tarihi: 24.04.2020

¹³ [Internet]: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/poster/wcms_741646.pdf
Erişim Tarihi: 24.04.2020